

Slovenska Gospodinja

Izhaja vsako 1. soboto v mesecu.
Lastnik: Prva Jugoslov. tovarna
kavinskih surrogatov v Ljubljani

Leto I.

V Ljubljani, 3. rožnika 1905.

Št. 6.

Uredništvo »Slovenske Go-
spodinje« je v Ljubljani, Mestni
▲ ▲ ▲ trg šte. 17 ▲ ▲ ▲

Današnja žena.

Ko primerjamo odgojo današnjega dekleta z odgojo deklet prejšnjih časov, opazimo takoj velik razloček.

Še pred nekaj leti se je imelo za najboljše odgojeno in splošno najpriljubljenjše ono dekle, ki je poznalo najmanj resnično življenje, ki je bilo naivno, plaho in nevedno do skrajnosti.

Glede poklica ženske so vladali tudi v najboljših krogih popolnoma kmetiški nazori. Kmet se ženi navadno in v prvi vrsti zato, da dobi z ženo brezplačnega posla; prvo delavko na polju in na travnikih, oskrbovalko hlevov in svinjakov ter kuharico. Skratka: kmetu je žena predvsem dekla! Prav tako pa je mislila tudi inteligenca.

Sukati dobro metlo in kuhalnico, šivati, plesti, vezti, otroke oskrbovati, — to in samo to je morala znati ženska polpreteklih časov. Poleg tega se je zahtevala še ponižnost, pretirana skromnost, uslužnost, čednosti, ki so zaslužnile ženo docela. »Dienen lerne bei Zeiten das Weib«, tako so dejali. In ženska je postajala čim dalje bolj plaha, nesamostojna, čim dalje manjša, ničevnejša, bila je v lastnem domu služkinja, ki je smela skrbeti le za telesne potrebe svoje rodbine. Sicer je ni upošteval nihče. Zakaj?

Ker ni vedela ničesar, ker ni bila v nikakšni duševni zvezi s svetom, niti s svojim možem, ker je bila — stroj. V najugodnejšem slučaju pa je bila ljubezniva punčika, puhloglava goska, ki je znala elegantno plesati, srčkanonaivno kramljati, v dragi obleki »lepo« nastopati, razbijati nekoliko po klavirju in vihteti lopar na lawn-tennisu; morda se je celo »učila« francoski ter je lomila strašno okorno nemščino, — a drugega nič.

Take so bile ženske in take so deloma še danes, saj take so jih hoteli in jih hočejo imeti še tudi nekateri moški sami.

Vendar pa so se razmere za ženske vsled napredujoče kulture in vsled vpliva socialnih idej že dokaj izpremenile. In tudi moškimi postajajo elegantne marijonetke sčasoma dolgočasne. Starejši pa tudi mlajši

resnejši, izobraženejši moške izbegavajo družbo puhlih žensk ter se rajši zabavajo med seboj, kjer morejo govoriti brez fraz vsaj kaj pametnega. Le še nezreli, naivni mladeniči, ničemerni fantki, pa nekaj neslanih Martovih sinov tvori dandanes še stalno družbo mladih in starih koket.

To dela marsikateri dandanašnji materi hude skrbi in vprašujejo se s tiho jezo:

Kakšna pa naj bo današnja ženska? Kakšno hoče imeti napreden, naobražen mož?

Odgovor: Vzgoji svoje hčere v samozavestne, samostojne, duševno in telesno krepke ljudi, ki bodo poznali vse lepote, a tudi vse neprijetnosti, vse slabosti življenja!

Daj jih izučiti v kakem poklicu, da si bodo služile eventualno same svoj kruh ter jim ne bo potreba udajati se možem, ki jih ne ljubijo, s katerimi nimajo nič sorodnega, ki so jim naravnost zoprni, a imajo slučajno mastno službo ali pa nekaj denarja. Tak zakon je čisto navadna — prostitucija.

Ne glede na vse to pa zahteva vsak poklic tudi neke gotove, ne le strokovne, nego tudi splošne izobrazbe, kar je ženski le v korist. Saj moški — kajti neoporečna resnica je, da je prvi in glavni poklic ženske biti žena in mati — iščejo v ženski vedno bolj in bolj misleče, samostojne, resne, razumne ter delavne družice, ne pa plitkega, razvajenega ter omejenega otroka, ki ostane vse življenje le otrok ter vzgaja potem tudi svoje otroke v take nesrečne karikature.

Zakaj se dandanes moški tako bojé ženitve? Ker so naša dekleta tako površna, pretirano razvajena, ker se nosijo preko svojih razmer, ker mislijo le na zabave, na šport, na lepe obleke — katerih si seveda ne znajo same sešiti, — ter ne poznajo sploh nikake resnobe življenja. Uverjena sem, da bi se marsikateri gospod rad oženil, toda s strahom se mora poprašati: Ali bom mogel ugoditi vsem takim in sličnim zahtevam, ali bodo zadoščali moji dohodki, tudi če se obitelj pomnoži?

Mnoga dekleta si hočejo s pomočjo svojih dragocenih toalet ujeti moža, češ: obleka dela človeka!

Resnica pa je, da si moške taka dekleta navadno prav s potrato odbijajo, kajti treznomisleči moški brez posebnega kapitala pač občudujejo lepe modne dame, toda soproge hočejo imeti skromne, v matematiki vsaj toliko izobražene, da znajo računati z razmerami, — ali pa morajo biti — bogate. Mlada dekleta že itak diči mladost in so najlepša v priprostih, okusno narejenih oblekah. Svila, baržun, dragocene vezenine in zlato nakitje je za dekleta naravnost neprimerno!

Še bolj pa moram obsojati matere, ki hočejo že na svoje majhne otročičke obesiti vse najdražje in »najlepše«. Te uboge, našemljene žrtve so potem seveda prave marionete, ki se skoraj ne smejo ganiti, da se obleka ne zamaže. Tako se jim vceplja že od malega dan na dan ono edino misel na — cunje. Zato pa je potem važno dekletom samo to, kar imajo ali bi rade imele na sebi, in ne to, kar naj bi bilo v njih.

Pametna mati bo izučila svoje hčere v vseh domačih poslih, v gospodinjstvu, v pospravljanju, čenjenju, nakupovanju, kuhanju in dr., in sicer mora začeti to že prav pri majhnih dekletcih, ker potem se naučé vsega igraje, popolnoma nevedé, medtem ko posečajo šolo.

Kakor hitro se nudi prilika, naj bi se izučila dekleta tudi v šivanju in v drugih navadnih ter praktičnih ročnih delih. Opustila pa naj bi tista zamudna, prefina, sicer prelepa dela, ki pričajo pač o veliki marljivosti, vztrajnosti in ročnosti izdelovalk, ki pa so silno kvarna očem in vsemu telesu. Zlasti dandanes, ko opravljajo taka ročna dela še finejše in cenejše razni stroji, so tista vezenja in pletenja pač nesmiselna!

Naj bi dekleta rajše obračala več pozornosti na svojo duševno izobrazbo! Tako bi bile gotovo bolj zadovoljne same s seboj in bi se nikdar ne dolgočasile, kakor sedaj ob duhomornem izdelovanju raznih igračic. Njih duševno ~~na~~jenje bi se obogatilo in poglobilo, veselilo in zanimalo bi jih potem marsikaj, za kar so danes še gluhe in slepe, kar pa je najlepše v našem življenju! Ob izvrševanju svojega poklica ter v zanimanju za vse, kar se vrši okoli njih, bi se potem ne čutile tako nesrečne, če slučajno ne dobé primerneža moža, ki bi mogle živeti z njim v srečnem zakonu. Ne zapadale bi v histerijo in topo resignacijo, kakor se je to čestokrat dogajalo in se še dogaja.

Dasi mora biti žena predvsem dobra gospodinja in mati, naj vendar ne uporablja vsega časa za to, nego naj izkuša pomagati možu, ako se jej nudi prilika, ali pa naj se pobriga nekoliko za svojo izobrazbo, kajti samo v izobrazbi ženske je njen spas in njena osvoboja. Samo prosvetljena ženska more postati res enakopravna možu.

Čas je zlato, ta pogovor naj bi ženstvo bolj upoštevalo. Praktična žena, ki si zna urediti prav svoje gospodinjstvo, ki ima potreben pregled ter ener-

gijo, napravi v jutranjih urah s pridno služkinjo toliko, kolikor ne naredi nepraktična gospodinja niti ves dan. Poznam žene, ki imajo čas za gospodinjstvo, za moža in za otroke, pa še za slovstvo, za umetnost ter za vsa važna dnevna vprašanja. A zopet so druge, ki se jim šibi hrbet pod ogromno težo domačih poslov, da ne utegnejo niti trenotek misliti na kaj drugega.

In prav te žene so zanesle v svet napačno mnenje, da je vsaka gospodinja slaba, ako se zanima še za kaj drugega kot za kuhinjo in za plenice.

Moje mnenje je, da more in mora današnje dekletke višjih in srednjih slojev absolvirati vsaj srednje šole ali kak drug sličen zavod; ženska sedanje dobe naj čita časnike — pa ne samo ilustrovanih —, zanima naj se za politiko in zgodovino, za slovstvo in poljudno znanstvo, pozna naj vsaj površno literaturo dveh — treh evropskih kulturnih jezikov, zanima naj se za gledališče, glasbo in umetnost!

Le tako more biti žena možu tudi prijateljica, le tako si ga more ohraniti za vse življenje. Le tako more ostati duševno in telesno sveža, kajti ne samo pretirano delo, nego tudi brezdelje uničuje človeku živce ter ga dela nezadovoljnega, sitnega, sekantnega.

Matere, skrbite, da se vaša dekleta srčno in duševno zadostno izomikajo, dajte jih temeljito izučiti v kakem poklicu — če ga potem že izvajajo ali ne —, glejte na to, da si utrdijo telo z zdravim športom, s telovadbo, drsanjem, plavanjem in dr., učite jih dela, samostojnega razmišljanja, pa skromnosti v oblačenju in hrani, kajti to je največja, najdragocenejša dota, ki jo morete dati svojim hčeram! Te dote jim ne more vzeti nikaka nesreča, ki more zadeti njihovega očeta ali soproga!

M. G.

Spomini na domovino.

I.

Ljubim vas, jasne, pokojne noči,
kadar v valovih morja zažari
daljnega neba odsvit;
ljubim vas, kadar čez temno goro
črni oblaki poljane gredo
s solzami tiho kropit.

In za oblaki bežečimi
z željami koprnečimi
moje srce želi:
Tja na gomilo strtih nad
šel pokropit bi življenja pomlad —
s solzami težkih dni ...

Borisov.

Ciceron.

Ze od nekdanj te nisem mogel trpeti, ti slavni rimski govornik, in ljubša mi je bila takrat najnavadnejša klepetulja, kot pa tvoji učeni in pa obrušeni govori. Takrat, ko sem s teboj imel opravilo, sem mislil, da tvoja moč ne sega čez maturo in čez klasično jezikoslovje, a slučaj, kojega hočem sedaj povedati, me je poučil, da temu ni tako, ampak da segaš celo v življenje čisto nedolžnih ljudi s svojo rimljansko roko.

Nekako pred letom je bilo, ko je prišel v mesto G. profesor doktor Petak. Bil mi je dober znanec in pri čaši piva mi je enkrat zaupal, kaj vse bi bil kmalu izgubil po zaslugi slavnega Cicerona: svojo ljubeznivo nevesto, sedanjo ljubljeno ženo, ki živi ž njo tako srečno. Bil je izobražen mož, trd in odkrit značaj. Pečal se je z moderno literaturo in je bil tudi sam pisatelj. Nastopal je povsod fino in moško in marsikatero oko je z radostjo obviselo na njegovi postavi.

Tisti čas je živela v G. tudi stara ženica, vdova pokojnega profesorja Kovača s svojo hčerko Kristino. Stara gospa je bila znana skoraj po vsem mestu in tudi hčerka ni ostala dolgo prikrita. Kristina je bila bolj šibka deklica, a vendar lepo vzraščena in polnih udov. Lica vedno smehljajočega, oči veselih in živih. Kadar je bila doma, so je bili vedno vsi prostori polni.

»Taka je kot sam skrateljček,« je dejal večkrat gospod Trost, upokojeni finančni uradnik, ki je stanoval poleg Kovačevih.

Šolala se je Kristina nekaj časa v mestni šoli, pozneje pa jo je pokojni oče poučeval tudi sam in dosegel lepe uspehe.

»Ti ji pokaži v kuhinji, jaz pa poskrbim za drugo,« je dejal večkrat svoji ženi. Navajal je hčerko k temu in onemu, skrbel je za dobre knjige in jo tako vzgojil v dekle, ki sicer ni znalo cele kope matematičnih ali fizikalnih formel na izust, pač pa je imelo razvit čut za vse lepo, zlasti za leposlovje, zdrav razum in srce na pravem mestu. Kristina je bila povsod doma. Povsod je vedela odločiti pravo in s tistim finim ženskim čutom ni prišla v zadrego ne na tem, ne na onem polju ...

Spomlad je bila takrat v deželi in neke nedelje popoldan so bili zbrani trije ali štirje profesorji zunaj mesta pri »Karlču«. Šalili so se in govorili o starih dijaških letih, ki so, hvala Bogu, že minula; vsakdo je vedel kaj povedati. Tudi doktor Petak je bil med njimi in je razveselil družbo z marsikakim dovtipom. Proti večeru so prišle za njimi žene treh oženjenih kolegov, ž njimi tudi vdova gospa Kovačeva in Kristina. Predstavili so se drug drugemu in zopet posedli pred hišo okoli mize, na katero je ravno sijalo zahajajoče

solnce. Rujna kapljica je žarela v kozarcih in družba je bila najboljše volje.

Proti mestu so stopali, ko je bil že trden mrak. Petak je spremljal Kristino, zadaj so šli drugi v glasnem razgovoru. Spočetka nista dosti govorila; a Kristina je kmalu spoznala, da ta človek ni tak kot so drugi. Nič tistih neslanih fraz, nič tistih puhlih besed ni bilo iz njega, ki jih je slišala od drugih ob vsaki priliki ... Počasi sta se razgovarjala in Kristina je poslušala tako verno njegovo pripovedovanje, kakor bi si morala zapomniti vsako besedo. Tudi Petak je kmalu opazil, da to dekle ni vzgojeno po tisti navadni šabloni. Spoznal je kmalu, da ima deklica duh in srce, da je razgovor ž njo prijeten in zanimiv in postal je vedno bolj pozoren na njene opazke.

Prišli so že v mesto. Petak je spremil gospo Kovačevo do doma in stara vdova ga je povabila, naj jo kaj obiše.

»Ali smem?« je vprašal Kristino.

»Seveda, vesela bom, če pridete!« ...

In prišel je večkrat. Vsak dan je zahajal tja. Spoznal je Kristino vedno bolj in bolj in »nista vedela kako«, pa sta se rada imela. Prišlo je tako samo ob sebi in Petak je zaprosil staro vdovo za Kristino roko.

Kristina je bila torej zaročena. Vesela je bila še bolj kakor preje in nad vse srečna. Doma se je sukala vedno po vseh prostorih, učila se še kuhati in gospodinjiti.

In tedaj je prišlo nekaj, kar bi bilo skoraj podrlo srečo mladima zaročencema: Ciceron je primahal v svoji rimski krasoti in se hotel postaviti med oba. Gospa Kovačeva je večkrat opazovala doktorja Petaka in videla, da je ta človek zelo učen, da govori še dosti lepše kot je znal njen pokojni.

»O ti Bog nebeški,« je dejala takrat vselej vdova, »še sedaj ne verujem, da vzame ta moja hčer, ko toliko zna in celo sam piše knjige!« In poklicala je hčerko k sebi in ji naredila dolgo pridigo. Povedala ji je, kako malo zna, da to ni zadosti za takega moža kot je doktor in da se mora lotiti učenja, ker sicer bi jo gotovo pustil.

»Gori pod streho so knjige pokojnega papa, doli jih prinesi pa začni se učiti!«

Dekle je sicer ugovarjalo, a dolgo ni šlo, kajti stara gospa se ni dala pregovoriti. Nič ni pomagalo, Kristina je morala iti po knjige. Privlekla je potem prvo iz zaboja in pogledala. Bil je Ciceron v nemškem prevodu.

»No, vidiš,« je dejala mati, »kar začni sedaj in študiraj.«

In res, Kristina je začela brskati po tistih starih govorih in jokati nad staro, zaprašeno knjigo. V glavo ji ni hotelo nič, kar si je danes s trudom zapomnila o nekih starih pravadah, ji jutri že ni bilo več jasno.

Vendar je tu pa tam začela govoriti o Ciceronu in takih stvareh, da je Petak kar gledal.

»Kaj pa ima?« si je mislil. »Nekaj časa sem me kar venomer mori s tem vražjim Ciceronom, kakor da ga nimam že v šoli dosti.«

A Kristina je vendar poskušala še dalje svojo novo modrost. Toda zaročenec se je tega naveličal. Nič več ni prihajal tako rad v hišo gospe Kovačeve.

»Vidiš«, je dejala mati, »saj sem ti pravila, da te ne bo hotel; premalo znaš in zato te ne mara.«

Kristina je poskusila še enkrat. Zbrala je vse svoje moči in si zapomnila lepo kopico tistih čudnih nerazumljivih izrazov iz Cicerona. Jokala je pri tem, a česa ne stori ženska za ljubljenega moža? Toda uspeh je bil ravno nasproten. Ko je doktor videl toliko latinske drobnjave pred seboj, se je kar ustrašil. Hudo mu je bilo jako, ko je prišel domov in začel misliti na Kristino. — Ah, nič ni, dejal je sam sebi, le delala se je prej tako. Sedaj vidim, da hoče biti nekako učena, a ne izobražena. Ne, take ženske nočem . . .

Odpravil se je h gospej Kovačevi.

Kristina je bila v sobici zraven in že je hotela priti ven, a postala je še za hip, ko je slišala, da je začel doktor govoriti o njej.

»Gospa«, je dejal vdovi, »sicer mi je jako težko, a vendar ne morem drugače. Iskal sem žene s srcem, a ne kake domišljave goske. Hudo mi je, da sem se varal ravno v Kristini, a kakor sem te dni opazil, hoče tudi ona imponirati s temi frazami iz Cicerona, ki se ji prav nič ne podajo, ker jih ne razume. Namesto da bi se pri ljubeznivi ženici odpočil od truda-polnega poučevanja ter pozabil na šolo in njene neprijetnosti, pa naj se to nadaljuje še doma dan na dan? Prav rad imam naobraženo ženo, ki me razume in s katero se lahko razumem o vsem in vsakem. Dà, to je naravnost potrebno! Toda naj se ne dela učene in naj ne blebeta brezmiselno, kakor papiga, kajti vsaj zame ni taka žena!«

In tedaj so se odprla vrata, in Kristina je prihitela k svojemu zaročencu.

»Ti, ti, saj ni res, saj nisem taka! Mama je vsega kriva. Rekla je, da moraš imeti učeno ženo. Jokala sem, a študirala sem, da bi tebi bolj ugajala!« In oklenila se je svojega ženina ter ga poljubila.

In čez dva meseca sta bila profesor Petak in Kovačeva Kristina mož in žena.

J. Bratina.

Bajka.

Spisala Marica II.

Svoje dni je živel daleč od tod — v deveti deželi genijalen lump. Izvzemši njegove prijatelje in prijateljice, katerih je bilo prav mnogo, bil je bogat — so bili v njegovih očeh vsi drugi devetodeželani — filistri in on je smrtno črtil ta rod. Živel je le za danes, pravše le za trenutek. Kaj mu prinese naslednji, to se njegovih mislij niti dotikalo ni, ker sploh ni imel navade misliti, češ, to nič družega nego muči človeka, mu dela bele lase, sitno nagubano lice in staro dušo pred svojim časom. Najrajši je posedal s svojimi gosti za polno mizo. A njegovi gosti — to so vam bili prečudni ljudje! . . .

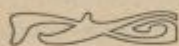
Sprva se je razveseljeval v krogu svojih tovarišev le z Lenobo, a pod konec so začele vse boleti čeljusti od zdehanja, in Lenoba mu je nasvetovala, naj povabi še koga družega, seveda filistrov ne. A ker so bili devetodeželani, posebno moški, sami filistri, priporočala mu je Lenoba nebroj svojih hčerk in drugih sorodnikov ter dobrih znancev in znank, izmed katerih sta povabila najprej Lahkomiselnost. Ta ni prišla sama, ampak privedla je seboj Potrato in Smeh. Aha, to je bilo vse kaj družega! Čeljusti odslej niso več trpele od zdehanja, nego od smeha . . . In žepi — hm! pritoževali so se, a njih gospodar tega niti zapazil ni, ker ga je docela očarala vesela lahkotivka — Lahkomiselnost. In malo po malem je utihotapila Lenoba v to družbo vse svoje, da, celo svojih vnukov vnuke in vnučke. Krog veseljakov je vedno rasel. Bakh je vvel Venero, a največje triumfe je praznovala Potrata. V družbo se je vselilo življenje divjih orgij, valovi topega veselja so burkali vedno višje in višje, no, po malem so se začeli izgubljeni, a ne sami. Tudi vrste gostov so se manjšale. Danes je izmanjkalo tega, jutri že družega in tretjega ni bilo. Potrata je namreč doigrala svojo ulogo in zavesa se je zastrla za njo, zavesa neplačanih računov . . .

Z njo jo je pobrisala Lahkomiselnost. Bakh z Venero je dobil slovo. Smeh je še nekaj časa predstavljal prisiljenega norca, a tudi njemu je odklenkalo in nekega dne je ostal že postareli veseljak zopet sam z — Lenobo. Hotel se je iznebiti tudi nje, a ni bilo mogoče. Hiša je onemela in opustela. Naš junak je zdehal sedaj pri oknu, sedaj v naslonjaču s svojo Lenobo, ki se ga je držala kakor klop.

Nekega deževnega jesenskega večera, ko je krivec z oledenelimi deževnimi kapljami ropotal po šipah, je potrkal nekdo na vrata . . . Žalostna podoba — nekdanji veseljak se je s trudom iztrgal iz objetij Lenobe in šel odpirat. Starka, sključena kakor dren, je stopila na prag. Opirala se je ob palico in nosila drugo — novo pod pazduho. Črez ramo jej je visela

malha. Podala mu je desnico, katere je bila le še kost in koža. Brrr... in kakšni dolgi prsti!... Revež ni vedel, ali naj bi jej segel v roko ali ne.

»Daj, daj, golobček, ne boj se me! Glej, sedaj na stare dni si ostal revež sam, to se pravi sam s svojo ljubico, no, to nič ne dé. Stara sem, ne bodem te nadlegovala z ljubosumnostjo. Pri tebi mislim namreč ostati, ker so se ti drugi prijatelji vsi izneverili. Na, tukaj sem ti celo prinesla darilce. Jaz sem revščina, a tukaj na... beraško malho in beraško palico!«...

V pomladanskih večerih.

Večeri pomladanski
nad mano sijejo,
veselja in razkošja
vsa srca bijejo.

Ko v tiho noč zasanja
samotni drevored,
ljubezni večnomlade
vzbudi se v njem šepet...

Mladičiči devovke
za roke vodijo,
ljubezni sladke sanje
med njimi hodijo.

A moje pokopane
leže na dnu srca,
spominov žalnih plamen
nad njimi trepeta...

Borisov.

Pismo iz Trsta.

Cenjena gospa urednica!

Levica naj ne vé, kar da desnica! zato Vam tudi ne bom opisovala na dolgo in široko »Zavoda sv. Nikolaja«, oziroma njegovega velikega pomena v človekoljubnem oziru. Hotela bi opozoriti le one na naš zavod, ki je njih dolžnost, podpirati nas v zares truda- in mukepolnem delu.

Ako bi vsa cenj. županstva na Kranjskem ter zlasti na Štajerskem — kjer imajo popolnoma gluha ušesa za naše prošnje — ako bi ta županstva vedela, koliko sestradanih, bosih in raztrganih deklet je našlo v zavodu zavetja, tople obleke in hrane ter v slučaju bolezni zdravnika in zdravila, gotovo bi ga ne bilo na Slovenskem županstva, ki bi se ne odzvalo naši prošnji.

Vem, da se dobe taki, ki bodo majali z glavo, češ: Zakaj pa si mlado dekle ne poišče službe? Kako da se ne obleče in ne obuže?! Zakaj si ne prihrani vsaj nekaj za slučaj bolezni? Toda ta gotovo nima pojma in smisla za položaj bedne, neizkušene mladenke — mogoče sirote brez očeta in matere — brez zaslombe in vzgoje. Danes, ko Vam to pišem, imamo v zavodu 8, reci: osem sirot brez očeta in matere; od teh jih je pet nezakonskih, mati jim je umrla v nežni dobi vsled brezvestnega očeta, kateremu je bila

ljubezen igrača, a noče sedaj o hčeri svoje ljubice ničesar vedeti. In vendar je marsikateri oče teh sirot ugleden mož, ki uživa spoštovanje, ter se mu klanjajo na desno in levo. Hčerka njegova pa mora opravljati najnižja dela, da se preživi.

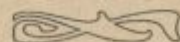
Zavod je tem sirotam največja uteha. Sem se za teče — potoži svoje gorje. Tu najde tolažbe in sveta za svoje nadalnje trpljenje. — Morala, morala, o kate- terej se toliko govori in piše, kako jo teptajo nekateri v prah!

Prihodnjič, gospa urednica, Vam prinesem slike, ki bodo več govorile kot bi mogla jaz.

Slika, posneta iz življenja služkinje, bode odprta knjiga in na razpolago vsakomur, ki ima kaj smisla za trpke romane, katerih je življenje proletarca vse polno.

Sprejmite slovenski pozdrav od svoje

Zmagoslave.

Jelica.

Ne kradi, Jelica, zvezdam svetlobe,
kadar jih šteješ v tihih nočeh...
Dosti ljubezni, dosti milobe
je že razlito v tvojih očeh...

Komur v oči globoko pogledaš,
pade v ljubezni globok ocean;
upanja zlata ladija vozi
k tebi ga v sanjah noč in pa dan.

M. P. Mataša.

Iz ženskega sveta.

Splošno slovensko žensko društvo je dalo tiskati zaznamke svoje prelepe, velebogate knjižnice. Pravkar je naročilo društvo zopet veliko število naj-novejših ter najznamenitejših in nekaj klasičnih del iz polpretekle in sočasne dobe. Društvena knjižnica pre-more sedaj okoli 3000 knjig in zvezkov najraznovrstnejše vsebine, tako da lahko postreže vsem svojim članicam. Kdor je član »Splošnega slovenskega žen-skega društva«, kdor čita rad, spozna lahko rusko, poljsko, češko, hrvaško, italijansko, nordijsko, fran-cosko in nemško literaturo; da ima društvo vse slo-venske knjige, se razume samo ob sebi. Čim več članic, ustanovnic in ustanovnih ter podpornih članov bo imelo »Splošno slovensko žensko društvo«, tem lažje bo delovalo za napredek slovenskega ženstva. Želeti bi pač bilo, da se ustanove tudi po drugih slo-venskih mestih, v Trstu, Gorici, v Celju, Kranju, Novem mestu in drugod ženska društva, ki bi usta-navljala knjižnice, prirejala predavanja ter bi imela svoje skupno glasilo. Povsod se organizuje ženstvo,

povsod deluje za svoj in narodov prospeh, čas je, da se zdramimo vendar že tudi — Slovenke.

Zveza avstrijskih ženskih društev je imela 6., 7. in 8. maja pod predsedstvom gospe Mariane Hainischeve na Dunaju svoj občni zbor, katerega se je udeležilo tudi mnogo zastopnic raznih avstrijskih ženskih društev. Zveza, katere namen je, potezati se za ženske pravice sploh ne glede na narodnost, je poročala o svojem delovanju v zadnjih dveh letih, imela je več zborovanj, posvetovanj in predavanj; zlasti pa je razpravljalo ženstvo, kako naj bi se izpremenil in spopolnil avstrijski državljanski zakonik, ki prikrajšuje še sedaj ženske v vsakem oziru, — kako bi se ustanovile še prepotrebne srednje in višje dekliške šole. Tudi je vložilo ženstvo razne peticije na državni zbor glede oskrbe služkinj za starost ter glede obrtne novele z ozirom na »žensko delo«. Vse zborovanje dunajske »zveze« priča, da se avstrijsko ženstvo popolnoma zaveda svoje naloge ter jo izvršuje z največjo vnemo. Tudi »Splošno slovensko žensko društvo« je član avstrijske mednarodne ženske zveze ter dobiva natančna poročila o vsem delovanju zveze. Za časa zborovanja je brzojavilo slovensko žensko društvo zvezi ter se izjavilo solidarnim z njenim delovanjem.

Ženska in študije. Na avstrijskih univerzah študira sedaj 1224 žensk. Od teh je 288 rednih, 512 izrednih slušateljic ter 424 hospitantinj. Filozofsko fakulteto poseča 1032, medicinsko 134 in juridično 58 žensk. Največ jih študira na Dunaju, v Lvovu in v Krakovu. Modroslovnim študijam se posveča pač zato tako malo žensk, ker doslej še nimajo pristopa k juridičnim poklicom. Pač pa je na Avstrijskem že precej zdravnic in profesoric.

Gospodinjske šole. Vsakdo, ki pozna razmere naših delavskih slojev, vé, kako občutna škoda je za rodbine teh slojev pomanjkljiva ali sploh nikaka gospodinjska izobrazba naših žen. Jedva odraste dekleta šoli, mora že služiti — navadno v tovarni. In ako se omoži taka mlada delavka, ne vé ničesar o gospodinjstvu. Ne zna si razdeliti razmeroma majhnega moževega zaslužka, ne zna računati z majhnim, ne zna šivati, krpati, kuhati, pospravljati, čediti. — In tako se dogaja, da beži mož z doma, kjer ga čaka neprijetno, težko življenje — v gostilno. Na ta način se pokoplje marsikatera mlada sreča. — Zato so kaj potrebne in hvale vredne »Gospodinjske šole«, ki jih imajo v vseh večjih mestih in kjer se nauče dekleta v kratkem času vsega potrebnega, in sicer za prav majhno odškodnino. — Tudi v Ljubljani imamo »Gospodinjsko šolo«, ki je izobrazila že celo vrsto deklet v skromnem kuhanju ter jih poučevala tudi v šivanju ... Na Dunaju imajo dve »Gospodinjski šoli«, kjer se uče dekleta kuhati, šivati, gospodinjiti sploh, računati, streči bolnikom in še mnogo drugega, gospodinjam silno potrebnega. Za vse to plačujejo članice 50 h na dan ter dobivajo obed in večerjo, ki ju skuhajo same. —

Ali bi ne bilo mogoče razširiti na ta ali sličen način tudi delokrog v »Gospodinjski šoli« v Ljubljani?

Kongres ruskih žensk. Koncem maja se je vršil v Moskvi kongres 500 svobodomiselnih Rusinj vseh slojev, ki se potezajo za politično enakopravnost žensk z moškimi. Zlasti so stavile te ženske resolucijo, da potrebuje Rusija svobodne ustave, ljudskega zastopstva, parlamenta, v katerega volijo tudi ženske, predvsem pa treba narediti konec — vojski. Enake shode so imele Rusinje tudi v drugih velikih ruskih mestih. Na Jalti so se zbrale ženske vseh slojev, zdravnice, uradnice, učiteljice, pa tudi služkinje in delavke na velikem shodu. Vsi govori so imeli ta smisel, da je bila ženska doslej otrok, senca moževa, ali pestunja. Državljanjskih pravic pa ni imela nikakih. Dosedaj je bil človek samo moški, odslej pa hoče biti človek tudi ženska. Tega so bili krivi le moški, ker le oni so delali zakone. Ženske upajo, da dobi Rusija kmalu ustavo in parlament ter splošno, tajno in enako volilno pravico, s čimer bo odpravljena več stoletij trajajoča krivica. Država potrebuje ženske prav tako kot moške, a kaj jim daje? Ničesar! Zato hočejo ustanoviti Rusinje društvo vseh ruskih žensk v obrambo svojih pravic in v svrhu pospeševanja napredka in prosvete. To društvo hoče prisiliti moške in državo, da bi priznali pravico žensk, s čimer se bo začela nova slavna epoha Ruske. Ginljivo je bilo na shodu v Jalti to, da so si koncem kongresa brez ozira na stan, bogate in revne, visoke in nizke padale v naročje ter si obljubljale pomoč in večno posestrimstvo ...

Povsod torej vse vre in se giblje, povsod se ženske zanimajo za pereča dnevna vprašanja, pri nas pa še vedno pobožno zavijajo oči; češ: ženska naj ostane v hiši ter naj se ne vtika v stvari, ki jih njena glava ne more pojmiti! In tako ostane mnogo moči, ki bi lahko socialno uspešno delovale, neizrabljenih. V Ameriki imajo tudi ženske volilno pravico, sicer ne še v vseh državah, pač pa v mnogih; tudi na Angleškem in Ruskem hočejo imeti ženske, ki so samostojne trgovke, obrtnice, uradnice, učiteljice in urednice, pri volitvah isto pravico kot moški. To je tudi čisto pravično. Ako imajo te ženske dolžnost, plačevati davke, smejo pač zahtevati, da smejo kot davkoplačevalke tudi voliti in voljene biti. No, pri nas v Avstriji smo še daleč do časa, ko bodo tudi ženske politično enakopravne, kajti sedanji državni volilni red ni pravičen niti moškimi ter se organizirano delavstvo že desetletja zaman poteza za večje politične pravice. Dobro pa je, da tudi Slovenke izvedó, kaj je končni cilj mednarodnega inteligentnega ženstva.

Ženske občinske svetovalke. Na Angleškem je poslaniška zbornica pretekli mesec odobrila v drugem branju zakonski načrt, ki določa, da smejo biti tudi ženske izvoljene za občinske in mestne svetovalke.

Japonke se tudi potezajo z velikim uspehom za enakopravnost žensk z moškimi. Prva in glavna po-

kroviteljica ženske emancipacije na Japonskem je cesarica sama, ki je prodrla s svojim predlogom, naj se dovoli tudi Japonkam, da smejo nastopiti v gledališču. Poklicala je evropske gledališke ravnatelje in režiserje v svojo deželo, da preobrazijo gledališče. Reformirala je ženske šole ter ustanovila v raznih mestih višje dekliške šole, kjer se uče dekleta predvsem tujih jezikov: kitajščine, angleščine, francoščine, nemščine i. dr., knjigovodstva ter druge trgovske vede. Po zaslugi svoje cesarice imajo Japonke celo svoje vseučilišče. Mesto Tokio ima že žensko-odvetnico. Pred kratkim je dosegla doktorski diplom Japonka Tada Urata, ki pa je dovršila svoje študije na Nemškem.

Kitajski ženski list. Nedavno je začelo izdajati pet inteligentnih velenoobraženih Kitajk ženski list, ki razpravlja dnevna, zlasti ženske v obče se dotikajočega vprašanja, nadalje politiko, znanstvo in modo.

Doma.

Umivanje je brez dvoma jako važno sredstvo, ki se hrani in krepi z njim zdravje. Naša koža ima nalogo, ohraniti telesno gorkoto ter utrditi telo napram neprestanemu menjavanju toplote oziroma mraza. Da pa more koža v tem oziru pravilno delovati, je treba v prvi vrsti, da je čista; poleg tega je treba še na drug način pospeševati njeno delovanje. Skrbno negovanje telesne kože je vsekakor velik pogoj človeškega zdravja. Ker pa pride koža v dotiko z raznovrstnimi snovmi, zlasti s prahom, se onečisti in se znojnice na njej zamaše; zato je neobhodno potrebno, da se človek čestokrat in prav temeljito umiva, da more potem koža izhlapevati znoj. Človek, ki se umiva vsaki dan z mrzlo vodo, tudi ni tako občutljiv in se ne prehladi ob vsaki najmanjši sapiči. Pri umivanju treba biti vedno uren. Dolgo trajajoče umivanje ali kopanje utegne le škodovati, namesto koristiti. Tudi se nikar ne umivaj, ako te zebe. Celotno umivanje človeškega telesa je zlasti zjutraj, ko vstanemo, velevkoristno in naravnost potrebno. Enakomerno umivanje ohrani zdravo kožo in je sploh zdrava vaja za njene nerve in za vse živčevje. Poleg tega pospešuje umivanje tudi tek. Seveda se tudi pri umivanju ne sme pretiravati; ako se umiješ enkrat na dan, zjutraj ali zvečer, po vsem telesu, zadostuje popolnoma. Pravilna uporaba vode nas ohrani zdrave in vesele ter nas utrdi, da lažje vztrajamo v boju za obstanek.

Bolnikova soba. Vsaka spalna soba bodi svetla, prijazna, solnčna, da napravi takoj vesel vtisk na človeka, ko se zbudi. Še v večji meri velja to za sobo, ki biva v njej kak bolnik. Bolnikova soba bodi svetlo slikana, z belimi preprogami in pokrajinskimi slikami na stenah. Tudi cvetlice naj bodo razpostavljene po ličnih mizicah, toda ne take, ki zelo diše. Najprimernejše in tudi najlepše so širokolistnate rastline brez cvetov; poleg tega postaviš lahko podnevi v sobo tudi nekaj živobarvnih cvetk. Bolnik ti bo hvaležen za to... Medicinske stekleničice in sploh, vse kar bi utegnilo spominjati bolnika na bolezen, odnašaj sproti, ali spravi to v kako omario. Posteljnina naj bo priprosta, da se da lažje oprati; zlasti glej na to, da bo vse okoli bolnika vedno čisto in snažno. Preobleci ga pogosto, umivaj in počesi ga. Ako je bolnik v postelji, prinašaj jedi lepo aranžirane na belo pregrinjeno podstavku... Ljudje, ki strežejo bolniku, naj se kažejo vedno vesele, dasi ne preglasne in pregostobesedne; tudi naj bodo čedno svetlo oblečeni, da ne spominjajo na usmiljenke, ki se

jih navadno bolniki zelo bojé... Ko bolnik toliko okreva, da začne vstajati, mu pripravi udoben, velik naslanjač z več blazinami, da se čuti skoraj kakor v postelji in ostane lahko dalje časa pokonci, kar mu dela veliko veselje. Tudi obleka, ki se obleče vanjo bolnik, naj bo pripravna, komodna. Vse to so malenkosti, ki pa mnogo pripomorejo, da bolnik ne občuti tako zelo svojega tužnega položaja.

Negovanje zob. Zdravi zobje dajejo obrazu in ustam lepoto in njih izguba je izguba lepote v obrazu. Zobje dajejo tudi jasnost in blagoglasje človeškemu govoru. Da se ohranijo zobje gnilobe, je treba predvsem, da so čisti. Mehka ščetka, ki ne sme biti preširoka, nekoliko topla voda in zmleta kreda najbolje vrše svojo dolžnost pri čiščenju zob. Pomniti treba tudi, da so prehladna in prevročna jedila jako škodljiva zobem.

Kožuhovino spraviš čez poletje najboljše takole: Potresi jo dobro z naftalinom, ki ga dobiš v vsaki lekarni. Umij lesen zaboj, prelepi dno in vse stranske deske s papirjem, potresi na tla kafe, spravi v zaboj kožuhovino, natresi povrhu zopet kafe ter pokrij kožuhovino s papirjem; zabij zaboj in ga spravi na prav hladen prostor.

Osivelo črno svilo ali čipke osvežiš in prenoviš na sledeči način: Kupi za 6 h sivknega (Lavendel-) špirta, za 6 h žvepljevega etra in za 6 h amonjaka; zmešaj to v pol litra deževnice in postavi tekočino v čisti lončeni posodi za 24 ur v zemljo. Potem pomoči krtičo v tekočino in pokrtači svilo nalice; zlikaj jo potem narobe in sicer preko robca, da ne postane svila trda.

Cmoki iz drobtin. Umešaj dobro za pol jajca surovega masla, prideni tudi eno jajce in kozarec mleka ter končno toliko drobtin, da lahko narediš iz tega cmoke. Naposled si tudi lahko pomagaš z malo moke. Cmoke skuhaj na juhi ali pa na slani vodi ter jih potem zabeli s surovim maslom in ocvrtimi drobtinami.

Orehova torta. Mešaj eno uro 14 dek prav drobno zrezanih orehov, 14 dek sladkorja, drobno zrezane olupke polovice limone, eno žlico moke, eno žlico žemelnih drobtin ter 6 rumenjakov. Potem prideni trd sneg šestih beljakov in peci torto eno uro v precej vroči pečici. Naslednjega dne prereži torto počez in jo namaži s sledečim nadevom: zmešaj 70 dek sladkorja s 70 dekami orehov, prideni še dva beljaka in stolci to, da se bo dobro sprijelo. Nato sestavi zopet torto, prevleci jo s kakim ledom in jo okraši z osladkorjenimi orehi.

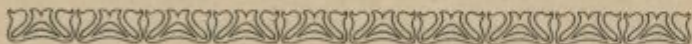

Raznoteposti.

Kaj pomladi človeka? Že od nekdanj so se ljudje bali smrti, in želja po dolgem življenju se izraža že v mnogih legendah ter v mitologiji vseh narodov. »Kamen modrijanov«, ki so ga iskali v srednjem veku, bi moral imeti v prvi vrsti svojstvo, ozdraviti vse človeške bolezni ter podaljšati človeku življenje. In tudi dandanes se govori in piše mnogo o tem, kako naj živi človek, da si ohrani dalje časa svoje moči. Glasoviti londonski zdravnik dr. H. Weber priporoča zlasti, da bodimo zmerni ter delajmo zmerno telesno in duševno. Telesno gibanje pospešuje dotok krvi v vse organe, tudi v možgane in tako ohrani gibanje vse dele telesa elastične. Istočasno se vrši na ta način najlažje menjava tvarin v možganih in se izboljšuje kri živčnih stanic. Duševno delovanje tudi pospešuje, da se dotaka kri k možganom, kar je seveda koristno in potrebno. Zato pa tudi ljudje, ki imajo svoj določen posel, svoj poklic,

vedno boljše izgledajo, so bolj zdravi in zadovoljni, kakor oni, ki žive brez dela. Morda tudi lahko iz tega izvajamo dejstvo, da penzionisti, ki so ustavili svoj urad in svoje delo, navadno ne žive dolgo. Zato priporočajo zdravniki bogatašem, ki so brez posla, naj ustanavljajo šole, knjižnice, bolnišnice, naj se bavijo s politiko, z zgodovino, literaturo, z umetnostjo in dr., naj potujejo, kajti primerna duševna hrana ter primerno telesno gibanje in izprehodi v svežem zraku ohranijo človeka zdravega in zadovoljnega. — Vsi veliki misleci, pesniki, pisatelji, politiki in dr. umirajo povprečno v visoki starosti. Krepka volja, da bodimo zdravi, mnogo pripomore k dolgemu življenju. Lenoba pa je najškodljivejša zdravju!

Zato je neprecenljive vrednosti tudi za ženske, da si volijo kak poklic ali da se sicer izuče v stroki, katera jim je najbolj priljubljena. Ako živi človek brez vsakega namena, ne more biti zadovoljen in zato tudi ne zdrav.

Poceni.

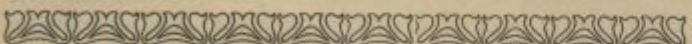
Kolikokrat slišimo kako gospodinja hvaliti se, kako poceni vse kupi, kako dobro blago dobi in družega več. Druga pa zopet toži, kako drago mora plačati, a ji vendar roba ne odgovarja popolnoma. Prva tedaj se hvali, druga je pa zopet nezadovoljna. Skoraj gotovo pa je, da kupi ena kakor druga enako blago in po isti ceni. Seveda ako naročuje na razne anonce v listih, ki priporočajo ta ali drugi predmet po izredni ceni, takrat pač ni izključeno, da pade v roke slepariji, kar se prigodi vsaki dan.

Mnogo naših gospodinj ne sodi objektivno, ampak igra pri njihovi sodbi veliko ulogo duševna razpoloženost. Na tak način seveda sodba ni vselej pravična in često škoduje blagu in trgovcu. Tudi se na prvi hip oziroma pri prvem poskusu ne pokaže vselej, kake vrste je blago, ampak potreba je večkrat poskusiti, kajti le na ta način si lahko vstvari človek pravično mnenje.

To bi svetovali vsem gospodinjam glede cikoriije. Naha-jajo se gospodinjne, ki so sovražnice slovenske cikoriije, češ, ta ni dobra. Prepričani pa smo, da marsikatera od teh te cikoriije niti poskusila ni, ampak je slišala iz Bog vé katerega vzroka zabavljati sosedo, da ni tako dobra in ona potem tudi trdi isto. In če tudi jo je poskusila in se jej je zdela morda slabša, temu ni bila vzrok cikoriija, ampak jej gotovo iz katerega dru-zega vzroka kava ni dišala. Ako bi bila Cirilova cikoriija slaba, bi je ne rabilo nebroj slovenskih gospodinj, ki uporabljajo iz-ključno to cikoriijo ter jo hvalijo kot najboljšo. To je tudi istina, kajti Cirilova in pa Zvezdna cikoriija je narejena iz ciko-rijske korenine brez vsakih drugih nadomestkov, je torej za-nesljivo pristno blago.

Zato pa priporočamo vsem cenjenim gospodinjam, po-sebno onim, ki mislijo, da je omenjena cikoriija slaba, naj jo poskusijo še enkrat, dvakrat, in uverjeni smo, da se jim bode omilila, da bodo začele zahtevati domači, slovenski izdelek. Saj je dobro tudi to, kar je domačega in ne samo to, kar je tuje.

Slovenke! Zahtevajte vselej in povsod le Cirilovo in Zvezdno cikoriijo, kupujte le to blago in lahko boste rekle, da ste kupile dobro in poceni.

Slovenke!

Ker nam vedno dohajajo vprašanja, koliko velja naročnina na »Slovensko Gospodinja«, zato povdarjamo danes ponovno, da pošiljamo »Slovensko Gospodinja« vsem Slovenkam na za-htevo popolnoma zastonj.

Zategadelj pa upamo, da se oglasi prav veliko naročnic na »Slovensko Gospodinja« in da v kratkem ne bode več slo-venske hiše, v kateri bi ne bilo lista »Slovenska Gospodinja«.

Edino, kar Vas prosimo za to, je, da vselej in povsod zahtevate in kupujete Cirilovo in Zvezdno cikoriijo.

Rebus.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Ali

rica?

Na vežbališču.

Kmetica: »Glej, glej, Miha! Zakaj se pa vojaki uče tako dolgo stati na eni nogi?«

Kmet: »Veš, da se navadijo stati tudi na drugi nogi in da se takoj ne zvrnejo, če jim je v vojski ena odstreljena.«

Obelisk.

(Sestavil Vekoslav Levstik.)

Soglasnik,
mesto ob Donavi,
cvetica,
vojak,
grški bog,
denar,
rimski cesar,
podnebje.

Prav sestavljene besede dajo, srednje črke od zgoraj na-vzdol, ime »naroda«!

Listnica uredništva: Na vprašanje, kje se dobivajo dela Ellen Keyeve v nemškem prevodu: »O ljubezni in zakonu«, »Zlorabljana ženska moč« in dr., odgovarjam, da jih lahko na-roče cenjene Slovenke pri gosp. L. Schwentnerju v Ljubljani ter velja vsaka knjiga 5 K.